

Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

Eind 2019 heeft de Hoge Raad het Urgenda-vonnis van de Rechtbank Den Haag bekrachtigd, waarin is bepaald dat het kabinet zich verder dient in te spannen om het gezamenlijke volume van de jaarlijkse Nederlandse emissies van broeikasgassen eind 2020 met minimaal 25% te verminderen ten opzichte van 1990. Ook na 2020 zal de Staat gehouden zijn tot steeds verdergaande reductie van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland.

Eén van de maatregelen ter realisatie van de reductiedoelstelling in het kader van het Urgenda-vonnis is het beperken van de elektriciteitsproductie met gebruik van kolen in de jaren 2021 tot en met 2023.

2. Wie zijn betrokken?

De eigenaren van de elektriciteitscentrales die gebruik maken van kolen, zijn het meest direct betrokken bij de maatregel. In voorbereiding op dit wetsvoorstel is over het voornemen tot productiebeperking gesproken met de eigenaren van de kolencentrales. Met hen zijn tevens gesprekken gevoerd over passende nadeelcompensatie voor het beperken van de productie.

De Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) is betrokken met betrekking tot de uitvoering van de maatregel. Daarnaast is de Europese Commissie betrokken bij de staatssteun gerelateerde aspecten van de maatregel.

3. Wat is het probleem?

Ingevolge het arrest van de Hoge Raad, dat het Urgenda-vonnis bekrachtigt, is de Staat gehouden aan het reductiebevel van 25% in 2020 ten opzichte van 1990. Ook na 2020 zal de Staat gehouden zijn tot steeds verdergaande reductie van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland. Daarnaast is de Staat uit hoofde van de Nederlandse Klimaatwet en afspraken in internationaal verband, waaronder het Parijs-akkoord, gehouden aan reductiedoelen van in ieder geval 49% in 2030 en 95% in 2050 ten opzichte van 1990. Op basis van ramingen van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is de verwachting dat de Staat in de jaren 2021, 2022 en 2023 zonder aanvullend beleid niet aan de CO₂-reductiedoelen kan voldoen.

4. Wat is het doel?

Het doel is om een CO₂-reductie te realiseren van circa 5 tot 7,5 Mton, terwijl de kolencentrales in de positie blijven om eventuele leveringszekerheidsrisico's op te vangen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Overheidsinterventie is in dit geval gerechtvaardigd om genoemde reductiedoelen te behalen. Zonder overheidsinterventie zullen deze doelen niet gehaald worden. De Staat is ingevolge het Urgenda-vonnis op grond van de artikelen 2 en 8 EVRM gehouden om het zijne te doen tegen gevaarlijke klimaatverandering.

6. Wat is het beste instrument?

Het beperken van de productie wordt door het kabinet gezien als de meest proportionele en kosteneffectieve maatregel om het gestelde doel te bereiken. Andere opties gericht op reductie van uitstoot door kolencentrales zijn overwogen, maar boden minder zekerheid over de benodigde CO₂-reductie, waren technisch onhaalbaar, of zouden ten koste gaan van de leveringszekerheid.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

De maatregelen hebben vergaande gevolgen voor de betreffende energiebedrijven. Voor de kolengestookte productie-installaties geldt een maximale hoeveelheid CO₂ die zij per jaar kunnen uitstoten. Daardoor kan sprake zijn van een verminderde jaarlijkse productie en kunnen de energiebedrijven mogelijk minder flexibel inspelen op veranderende marktomstandigheden. Daarnaast kan dit ertoe leiden dat bestaande contracten met derden niet kunnen worden

nageleefd. De maatregel heeft naar verwachting niet of nauwelijks gevolgen voor de werkgelegenheid.

Dit wetsvoorstel kan ook gevolgen hebben voor de prijs die burgers en bedrijven betalen voor hun elektriciteitsgebruik. Door de productiebeperking kan de elektriciteitsprijs marginaal stijgen.

Voor de Staat heeft de maatregel vergaande financiële gevolgen. Bij de productiebeperking is nadeelcompensatie aan de orde.

De maatregel draagt significant bij aan het verbeteren van het milieu.